

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa P. Z.
przeciwko B. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O.
o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 sierpnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Sieradzu
z dnia 6 września 2022 r., sygn. akt IV Pa 16/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od P. Z. na rzecz B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w O. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

(G.Z.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Sieradzu wyrokiem z dnia 6 września 2022 r. w sprawie z powództwa P. Z. przeciwko B. Sp. z o.o. z siedzibą w O. o zadośćuczynienie, odszkodowanie, rentę, oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli z dnia 11 maja 2022 r., którym zasądzone od pozwanego na rzecz powoda kwotę 13.500,00 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty (pkt 1), oddalono powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2) i orzeczono o kosztach postępowania.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego powód zaskarżył skargą kasacyjną w części oddalającej jego apelację, w zakresie kwoty: 21.500 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 3.082,18 zł tytułem odszkodowania, tj. łącznie co do kwoty 24.582,18 zł. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu oraz pozostawienie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego Sądowi Okręgowemu z uwzględnieniem kosztów poniesionych przez powoda, alternatywnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz o orzeczenie co do istoty sprawy i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda 3.082,18 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 stycznia 2020 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1) art. 444 § 1 k.c. w związku z art. 361 k.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie oparte na uznaniu, iż odszkodowanie należne powodowi od pozwanej winno zostać obniżone o kwotę jednorazowego odszkodowania uzyskanego przez powoda z ZUS na gruncie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 2189; dalej: ustawa wypadkowa); 2) art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 § 1 k.c., przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oparte na uznaniu, iż: (-) zadośćuczynienie należne powodowi od pozwanego winno zostać obniżone w związku otrzymaniem przez powoda jednorazowego odszkodowania z ZUS na gruncie ustawy wypadkowej; (-) wszystkie ujawnione okoliczności sprawy przemawiają za powzięciem przekonania, że kwota 15.000 zł stanowić będzie

odpowiednią dla powoda rekompensatę za doznaną krzywdę, podczas gdy jest ona rażąco zaniżona. Ponadto skarżący podniósł zarzut naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: 1) art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., przez sporządzenie przez Sąd Okręgowy uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia bez wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz bez wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku - co wynika z faktu zawarcia w uzasadnieniu skarżonego wyroku szeregu tez i rozważań w żaden sposób niezwiązanych ze sformułowanymi w apelacji zarzutami oraz zakresem żądanej zmiany zaskarżonego wyroku i nakazuje stwierdzić, iż Sąd drugiej instancji nie dokonał rzeczywistego i merytorycznego rozpoznania wywiedzionej apelacji; 2) art. 378 § 1 k.p.c., przez niewzięcie pod uwagę, nierozważenie i niedokonanie oceny części podniesionych w apelacji zarzutów, tj. zarzutów naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 § 1 k.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Skarżący wskazał, że skarga jest w jego ocenie oczywiście uzasadniona wobec: 1) sporządzenia przez Sąd Okręgowy uzasadnienia skarżonego orzeczenia bez wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz bez wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku - co wynika z faktu zawarcia w uzasadnieniu skarżonego wyroku szeregu tez i rozważań w żaden sposób niezwiązanych ze sformułowanymi w apelacji zarzutami oraz zakresem żądanej zmiany zaskarżonego wyroku i nakazuje stwierdzić, iż Sąd drugiej instancji nie dokonał rzeczywistego i merytorycznego rozpoznania wywiedzionej apelacji; 2) niewzięcia pod uwagę, nierozważenia i niedokonania oceny części podniesionych w apelacji zarzutów, tj. zarzutów naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c.; 3) dokonania przez Sąd Okręgowy błędnej, sprzecznej z utrwalonymi poglądami judykatury, wykładni i zastosowania art. 444 § 1 k.c. w związku z art. 361 k.c., przez uznanie, iż odszkodowanie należne powodowi od pozwanej winno zostać obniżone o kwotę jednorazowego odszkodowania uzyskanego przez powoda z ZUS na gruncie ustawy wypadkowej); 4) dokonania przez Sąd Okręgowy błędnej, sprzecznej z utrwalonymi poglądami judykatury,

wykładni i zastosowania art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 444 § 1 k.c., przez uznanie za odpowiednią wobec krzywdy doznanej przez powoda kwoty zadośćuczynienia zaniżonego w sposób rażący i oczywisty oraz przez obniżenie zadośćuczynienia należnego powodowi o odszkodowanie uzyskane przez niego z ZUS na gruncie ustawy wypadkowej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a ponadto o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurystycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga

kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Analiza uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia oraz wniesionej skargi kasacyjnej nie pozwala na stwierdzenie, że zachodzi powołana przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Odnosząc się do podnoszonej przez skarżącego argumentacji zauważyć można, że zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. zdanie pierwsze k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Zawarty w powołanym przepisie zwrot "sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji" należy rozumieć jako granice, w których sąd drugiej instancji powinien rozpoznać sprawę. To nie tylko treść zarzutów, wniosków i granice zaskarżenia, lecz granice kognicji tego sądu. Warto podkreślić, że apelacja jako środek odwoławczy od orzeczeń sądu pierwszej instancji rozstrzygających sprawę co do istoty, została ukształtowana w Kodeksie postępowania cywilnego jako apelacja pełna, w następstwie której sąd drugiej instancji rozpatruje sprawę ponownie, czyli w zasadzie w sposób nieograniczony.

Postępowanie zainicjowane apelacją ma rozpoznawczy charakter, stanowi dalszy ciąg postępowania przeprowadzonego w pierwszej instancji, które powinno doprowadzić do naprawienia wszystkich błędów sądu pierwszej instancji, ewentualnie także błędów stron.

Ponadto w judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia, co w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy uczynił.

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia w sprawach dotyczących oceny skutków uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia nie jest łatwe. W doktrynie i orzecznictwie powszechnie przyjęty jest pogląd o kompensacyjnym charakterze zadośćuczynienia pieniężnego (np. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 czerwca 1999 r., II UKN 681/98, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 626; z 12 lipca 2002 r., V CKN 1114/00, LEX nr 56055; z 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00, LEX nr 80272; z 14 października 2015 r., V CSK 730/14, LEX nr 1844095; z 28 lipca 2017 r., II CSK 311/16, LEX nr 2382419; z 27 listopada 2018 r., I PK 169/17, OSNP 2019 nr 6, poz. 72 oraz z 27 listopada 2018 r., I PK 208/17, LEX nr 2583111). Niedający się ściśle wymierzyć charakter krzywdy sprawia, że ustalenie jej rozmiaru, a tym samym i wysokości zadośćuczynienia, zależy od oceny sądu, która powinna opierać się na całokształcie okoliczności sprawy. Natomiast kryteria, jakimi należy się kierować przy określaniu wysokości zadośćuczynienia, wynikają z bogatego orzecznictwa. Należąc do nich jak wskazuje orzecznictwo: wiek poszkodowanego; rodzaj i rozmiar doznanych uszkodzeń ciała lub rozstroju zdrowia; stopień i rodzaj cierpień fizycznych i psychicznych; intensywność i czas trwania tych cierpień; nieodwracalność następstw uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (trwałe kalectwo, oszpeccenie) i konsekwencje z tym związane w sferze życia osobistego i społecznego; skutki uszczerbku zdrowia na przyszłość (utrata możliwości wykonywania wybranego zawodu, uprawiania sportów, pracy artystycznej, rozwijania swoich zainteresowań i pasji, zawarcia związku

małżeńskiego, posiadania dzieci, kontaktów towarzyskich, możliwości chodzenia do kina lub teatru, wyjazdu na wycieczki); poczucie nieprzydatności społecznej i bezradność życiowa powstałe na skutek rozstroju zdrowia lub uszkodzenia ciała; konieczność korzystania ze wsparcia innych, w tym osób najbliższych, przy prostych czynnościach życia codziennego; pozbawienie możliwości osobistego wychowywania dzieci i zajmowania się gospodarstwem domowym (por. np. uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 8 grudnia 1973 r., III CZP 37/73, OSNC 1974 nr 9, poz. 145 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2000 r., II CKN 1119/98, LEX nr 50884; z 12 października 2000 r., IV CKN 128/00, LEX nr 52520; z 12 września 2002 r., IV CKN 1266/00, LEX nr 80272; z 30 stycznia 2004 r., I CK 131/03, OSNC 2005 nr 2, poz. 40; z 28 czerwca 2005 r., I CK 7/05, LEX nr 153254; z 5 grudnia 2006 r., II PK 102/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 11; z 9 listopada 2007 r., V CSK 245/06, OSNC-ZD2008 nr D, poz. 11; z 14 lutego 2008 r., II CSK 536/07, OSP 2010 nr 5, poz. 47; z 17 września 2010 r., II CSK 94/10, OSNC 2011 nr 4, poz. 44; z 12 lipca 2012 r., I CSK 74/12, LEX nr 1226824; z 30 stycznia 2014 r., III CSK 69/13, LEX nr 1463872; z 26 marca 2015 r., V CSK 317/14, LEX nr 1666914; z 9 września 2015 r., IV CSK 624/14, LEX nr 1816575; z 17 listopada 2016 r., IV CSK 15/16, LEX nr 2180098; z 28 lipca 2017 r., II CSK 311/16, LEX nr 2382419; z 29 sierpnia 2017 r., I PK 244/16, LEX nr 2389576; z 7 grudnia 2017 r., I PK 337/16, LEX nr 2438318; z 27 listopada 2018 r., I PK 168/17, OSNP 2019 nr 6, poz. 72 oraz I PK 208/17, LEX nr 2583111).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się również (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2019 r., I PK 68/18, OSNP 2020 nr 7, poz. 66), że co do zasady nie ma podstaw do obniżenia zadośćuczynienia należnego poszkodowanemu (art. 445 § 1 k.c.) o otrzymane z ubezpieczenia społecznego jednorazowe odszkodowanie, jeżeli zostało ono zużyte na pokrycie kosztów wynikłych z uszkodzenia ciała, co spowodowało zmniejszenie odszkodowania (art. 444 § 1 k.c.), ponieważ taka przede wszystkim jest funkcja jednorazowego odszkodowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2005 r., I PK 253/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 73). Zgodnie z tym wyrokiem, otrzymane przez poszkodowanego świadczenie odszkodowawcze z ubezpieczenia społecznego (jednorazowe odszkodowanie) należy uwzględniać przy ocenie wysokości

świadczeń uzupełniających, gdyż służy ono pokryciu kosztów i wydatków spowodowanych wypadkiem, a także rekompensuje doznaną krzywdę. W pierwszej kolejności jednorazowe odszkodowanie należy uwzględnić przy ustaleniu wysokości odszkodowania, gdy zostało ono przeznaczone na pokrycie kosztów wynikłych z wypadku. Uwzględnienie to może być sprowadzone do prostego odliczenia otrzymanego jednorazowego odszkodowania od wysokości poniesionej szkody.

W konkluzji jednorazowe odszkodowanie należne ubezpieczonemu z ustawy wypadkowej nie podlega prostemu odliczeniu od zadośćuczynienia pieniężnego przysługującego poszkodowanemu na podstawie prawa cywilnego. Odszkodowanie to powinno być natomiast wzięte pod uwagę przy określaniu wysokości zadośćuczynienia, jeżeli nie zostało w całości zużyte na pokrycie kosztów i wydatków związanych z uszczerbkiem na zdrowiu (czyli szkody majątkowej), co nie jest jednoznaczne z mechanicznym zmniejszeniem sumy zadośćuczynienia o kwotę wypłaconą tytułem jednorazowego odszkodowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2019 r., I PK 68/18; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2021 r., I PSKP 7/21, LEX nr 3119717).

Stanowisko, że odszkodowanie to powinno być wzięte pod uwagę przy określaniu wysokości zadośćuczynienia, jeżeli nie zostało w całości zużyte na pokrycie kosztów i wydatków związanych z uszczerbkiem na zdrowiu (czyli szkody majątkowej), co nie jest jednoznaczne z mechanicznym zmniejszeniem sumy zadośćuczynienia o kwotę wypłaconą tytułem jednorazowego odszkodowania, zostało przyjęte także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2023 r., I PSKP 30/22, LEX nr 3572288.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

(G.Z.)

[f.n]

